

การบริหารจัดการชะกาต : กรณีศึกษาชุมชนมุสลิมในกรุงเทพมหานคร

THE MANAGEMENT OF ZAKAT : A CASE STUDY OF MUSLIM COMMUNITIES IN BANGKOK

อูมา แชนงู 4836772 SHCR/M

ศศ.ม. (ศาสนาเปรียบเทียบ)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : อดิสร อดาศกุล, Ph.D., ชัชวาลย์ นิยมวิทยานนท์, Ph.D.,

ศรินทิพย์ สติรศิลป์, อ.ม.

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาหลักคำสอนและความสำคัญของการบริหารจัดการชะกาตในศาสนาอิสลาม 2) ศึกษาประวัติศาสตร์และความเป็นมาของการบริหารจัดการชะกาตในศาสนาอิสลาม 3) ศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการบริหารจัดการและทัศนคติของกองทุนชะกาตชุมชนมุสลิมในกรุงเทพมหานคร เขตสวนหลวง หนองจอก บางกะปิ พระโขนง และประเวศธำมรงค์ คือ มูลนิธิเพื่อศูนย์กลางอิสลาม มูลนิธิสันติชนและมูลนิธิเพื่อคุณธรรม โดยใช้วิธีการเลือกประชากรกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงและการสังเกตแบบไม่มีส่วนรวม จากการสัมภาษณ์และตอบแบบสอบถาม และการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติด้วยการใช้โปรแกรม SPSS เพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบน (S.D.) ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 111 ชุด

จากการศึกษาภาคเอกสารพบว่า “ชะกาต” เป็นบทบัญญัติหลักที่มีการกล่าวในคัมภีร์อัลกุรอาน และมีประวัติการปฏิบัติที่เป็นประเพณีสืบทอดกันมายาวนาน และเป็นหนึ่งในหลักปฏิบัติขั้นพื้นฐาน 5 ประการของศาสนาอิสลาม ซึ่งประกอบด้วยหลักเกณฑ์และรายละเอียดต่างๆ ในด้านกระบวนการบริหารจัดการทรัพย์สินต่างๆ เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ อีกทั้งยังสามารถยืนยันถึงความสัมพันธ์ทั้งสองหน้าที่ระหว่างภาระผูกพันกับการจ่ายชะกาต เพื่อเป็นการยืนยันความศรัทธาที่ส่งผลให้ผู้ปฏิบัติและสังคมโดยรวม ส่วนการศึกษาภาคสนาม พบว่า โดยภาพรวมมีทัศนคติที่ดีต่อการบริหารจัดการชะกาตอยู่ในระดับน้อย เพราะประสบกับปัญหาหลายด้าน เช่น การมีกฎหมายว่าด้วยเรื่องอำนาจบริหารที่แตกต่างกันทั้งสองฉบับจากองค์กรอิสลามกับธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย และการจัดตั้งองค์กรกองทุนชะกาตต่างๆ ที่จัดตั้งขึ้นเป็นนิติบุคคล ตลอดจนการเลือกปฏิบัติจากบรรดาผู้ที่เข้าข่ายต้องจ่ายชะกาต เป็นต้น เพราะองค์กรเหล่านี้อาจมีลักษณะการบริหารจัดการชะกาตที่แตกต่างกัน เช่น การวางนโยบายคณะกรรมการในการจัดเก็บและการแจกจ่าย การพิจารณาและรูปแบบการจัดการ จึงส่งผลกระทบต่อทำให้เกิดความไม่เป็นเอกภาพต่อการกระจายทรัพย์สินชะกาตของชุมชนมุสลิมในกรุงเทพมหานคร

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย จัดตั้งหน่วยงานพิเศษเฉพาะการ โดยการออกกฎหมาย พ.ร.บ ชะกาต ที่มีอำนาจเบ็ดเสร็จในองค์กรศาสนาอิสลาม เพื่อทำหน้าที่บริหารจัดการชะกาตที่ปราศจากการแทรกแซงจากองค์กร หรือหน่วยงานอื่นๆ ที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐมนตรีที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรง

THE MANAGEMENT OF ZAKAT: A CASE STUDY OF MUSLIM COMMUNITIES IN BANGKOK

UMA KWANGBU 4836772 SHCR/M

M.A. (COMPARATIVE RELIGION)

THESIS ADVISORY COMMITTEE: ANAS AMATAYAKUL, Ph.D.,
CHATCHAWAN NIYOMWITTAYANONT, Ph.D.,
SARINTHIP SATHIRASILAPIN, M.A.

ABSTRACT

The research objectives were: 1) to study the teaching and the importance of the management of Zakat in Islam, 2) to study the history of the management of Zakat in Islam, and 3) to study the comparative management and attitudes towards Zakat found in Bangkok, in the areas of Khet Suan Luang, Khet Nong Chok, Khet Bang Kapi, Khet Phra Khanong and in some Organizations, the Islamic Centre, Santichon Muslim Foundation and Islamic Mission Foundation. The research methodology was to use purposive sampling and non-participant observation, and use interviews and questionnaires. Analysis and interpretation of data was done using SPSS to find the percentages, means, and standard deviations of 111 completed questionnaires.

The study found that "Zakat" is the main commandment which was mentioned in the Al-Quran, and it can be seen from the long history of its traditional practice. Zakat is also one of the five basic Islamic commandments. Zakat comprises the regulations and procedures for asset management, for balance among humans. It also can facilitate the relationship between two duties, between Solah (prayer) and Zakat distribution. These two Islamic duties assure the faith that consequently affects the performers and society. According to the survey results, there was a low level of positive attitude toward Zakat management, because there have been many problems. These problems are due to the two different laws of management authority between Islamic Organizations and the Islamic Bank of Thailand, the establishment of Zakat funds as a juristic person, and a double standard for Zakat payers. These organizations have different management of Zakat, such as the policies of committees for collection and distribution, and consideration and management styles. These differences are the cause of setting the same standard of Zakat assets distribution to Muslim communities in Bangkok.

It is suggested that a particular institute be established by legislating an act of Zakat authority in Islamic organizations for Zakat management, without intervention from other organizations or institutes, under ministerial responsibilities.

KEY WORDS: ISLAM/ZAKAT/MUSLIM COMMUNITIES IN BANGKOK

279 pages.